

BESTE MEVROUW EVA

VALENTIJN DE HEER

BESTE

MEVROUW

EVA ROMAN

UITGEVERIJ PLUIM
AMSTERDAM / ANTWERPEN

Eerste druk, augustus 2023

© Valentijn de Heer

Omslagontwerp Roald Triebels

Foto omslag Patricia Nauta/ANP

Typografie binnenwerk Michiel Niesen

Auteursfoto Merlijn Doomernik

Productiebegeleiding Tim Beijer

Drukkerij Wilco, Amersfoort

ISBN 978 94 933 0462 8

NUR 301

www.uitgeverijpluim.nl

1.

We woonden vlak bij de sociale werkplaats. Iedere ochtend om acht uur trok de stoet werknemers op hun fietsen door onze straat. Mongolen werden ze toen nog genoemd. Ze hadden brede gezichten en de meesten waren te dik. Ik zat in de erker en keek met een bak cornflakes op schoot toe hoe ze onder luid kabaal de grauwe huizenblokken tegenover onze woning naar de achtergrond verdreven. Zelfs Bach werd stil van ze, tot ongenoegen van pa, die dan foeterend op dat tuig aan de volumeknop van zijn versterker draaide en zijn sjekkie haast tot vlammen zoog: gisteravond laat had hij zijn Saab nog naar een straat verderop verplaatst om te voorkomen dat de mongolen krassen zouden maken. En zijn koffie was ook nog eens koud geworden door dat heen en weer lopen. Wat dachten die gasten wel niet?

Tot een paar jaar geleden zag je ze nergens anders dan in Oegstgeest, brullend achter de hekken van Rhijngeest. Daar zaten ze goed, daar had niemand last van ze. Maar tegenwoordig begaven ze zich in de maatschappij en pakten ze chocola en scheerstaven in. Of ik me dat kon voorstellen: chocola. Ma at die troep. En hij, hij had dan wel een snor, de rest van zijn gezicht – zijn brede kaaklijn en de gebruide hals – moest toch iedere dag worden geschoren en dus deed hij dat maar elektrisch. Sommi-

ge mongolen floten naar vrouwen. Naar ma, dat had de buurman van nummer 12 hem verteld. En ook dat ma daar als een pubermeisje bij had staan lachen.

Een keer toen mijn moeder me uit school had gehaald en de stoet ons huis passeerde, stapte een man met chocoladevlekken rond zijn mond van zijn fiets en liep op haar af. 'Leuk vrouwtje,' had hij haar genoemd, waarop mijn moeder haar haren over haar schouders gooide en de man bedankte met een glimlach. Maar toen hij vroeg of ze wilde neuken was ze wit weggetrokken. Nadat de buurman, die vanuit zijn voortuin alles had gadeslagen, tegen de man riep dat hij een viespeuk was en dat hij de politie zou bellen, was hij scheldend weggefietst. Een vuile hoer had hij haar genoemd, hij had zelfs gespuugd naar de Saab van pa die juist op dat moment de straat in kwam gereden. Mijn moeder schoot langs mij en de buurman naar binnen.

Terwijl ze pratend tegen de pannen ons avondeten bereidde, keek ik vanuit de erker naar pa die met de buurman sprak. Het was alsof een zwerm muggen hem aanviel, zo wild bewoog hij zijn handen. Zijn rookpluimen volgden zijn bewegingen.

De volgende ochtend stond pa met zijn 16mm-camera te wachten tot het acht uur was. Zodra de eerste van de stoet de straat in fietste, riep hij ma erbij. Of zij de kliko naar buiten kon rijden. Terwijl ze mopperend haar schoenen aantrok rolde hij een sjekkie, koos positie in de erker en gebod mij m'n mond te houden. Hij klikte zijn zippo open, kraste het wielkje langs de vuursteen. 'Als je een vent bent,' zei hij, terwijl hij de camera voor zijn bril

hield, 'dan stap je nu op die vrouw af.' Maar niemand sloeg acht op mijn moeder.

Pa beende naar de telefoon. De buurt verloederde, of de wijkagent dat kon beamen? Eerst al de bouw van die sociale huurflatjes tweehonderd meter verderop, daarna die mafketel die het monumentale pand in de Kernstraat had gekocht en liet verpieteren. Maar de meeste ellende kwam van de sociale werkplaats, de medewerkers trilden met hun rammelende fietsen de klinkers uit onze straat. 'Ze verkrachten onze vrouwen en niemand die er iets aan doet!' Toen de agent hem in de rede viel, kneep hij zijn hand tot een sloopkogel. 'Ik loop al langer rond dan u, ik ben geboren in dit huis en zo bont als nu is het hier nooit geweest.'

Ik klemde mijn kiezen op elkaar, zoog mijn cornflakes tot een zoete brij. 'Ook mensen? Dit is de Professorenwijk,' siste pa. 'De Professssssorenwijk.' Apen waren het en één zo'n aap had zich deze week vergrepen aan zijn zwangere vrouw. Of de agent dat wilde noteren.

De homp cornflakes gleed in mijn maag en de erker leek te beslaan. Ma zwanger? Onmogelijk. Ik had niets aan haar gezien. Zij en pa waren getrouwd, ze sliepen samen en de juf had in de klas verteld dat baby's in bed worden gemaakt door blote mensen, maar negen van de tien keer lag ik ertussen. Dan hadden ze pyjama's aan en staarde ik naar het plafond, net zolang tot ze allebei in mijn oren snurkten. Nee, pa moest zich vergissen.

Een paar weken later werd ma in het ziekenhuis opgenomen en nog diezelfde avond kwam mijn broer via een keizersnede veel te vroeg ter wereld.

2.

De eerste keer dat ik mijn broer zag was in het ziekenhuis, net na mijn verjaardag. Ik had voor de gelegenheid mijn nette kleren aangetrokken.

In de auto had pa mopperend de kerstliedjes weggedraaid en klassieke muziek opgezet. Met zijn knieën tegen het stuur gedrukt, draaide hij sjekkie na sjekkie en hulde zich in een stilte die alleen onderbroken werd door zijn rochelhoest. Ik zweeg mee, zag hoe het stuur over zijn ribbroek draaide. Ik probeerde me voor te stellen hoe de baby eruit zou zien. Zou ik hem mogen vasthouden? Zou hij, op de terugweg naar huis, in de auto bij mij op schoot mogen zitten? Zijn kamertje was nog niet af. Zou hij tot die tijd bij mij op zolder mogen slapen?

In een broeierige kamer met rond de ruiten kerstlampjes in alle kleuren en uitzicht over de besneeuwde polders voorbij Leiderdorp stond zijn couveuse bij het raam als laatste in een dubbele rij van drie. JOHANNES HOOGWERF, 24-12-1991, was op het kartonnen kaartje geschreven. Daarnaast ballonnen en een lachende roze baby, die in niets leek op de baby achter het glas met snoertjes in zijn neus en draden op zijn lichaam geplakt.

‘Dit is je grote broer,’ sprak ma tegen de ruit. Ze gaf me een klein duwtje vanuit haar rolstoel. ‘Hij heet Elias en Elias gaat goed voor je zorgen.’ En toen tegen mij: ‘Zeg

maar wat, ik weet zeker dat hij je kan horen.'

Andere ouders lachten me toe. Ik legde mijn hand op het glas en probeerde wat liefs te bedenken. 'Hoi baby, wat ben je mooi.' Zoiets moet het zijn geweest.

In de weerspiegeling van de ruiten zag ik pa. Hij at beschuit met muisjes op de gang en zwaaide met zijn hoofd alsof er haar voor zijn ogen hing. Dat deed hij altijd als iets hem niet zinde. Of hij echt niet even wilde gaan kijken, hadden ma en de vroedvrouw hem gevraagd. Hij had joviaal geglimlacht, maar hij zei: 'Later. Het is al zo druk en ik wil die kleine natuurlijk niet wakker maken.'

Ik tikte op de zijkant van de couveuse, daarna op het deksel, maar Johannes verroerde geen vin. Met al die snoertjes die als een net om zijn lichaam zaten, met die glimmende huid en die halfopen, donkere ogen leek hij op de blobvis die ik laatst in een natuurfilm had gezien. In het heldere water vol kleuren leek hij een spook van gelei.

Ik stelde me voor dat de kamer leeg was, en ik het deksel opende zodat, net als bij het aquarium met de waaierhandgarnaal van opa en oma, warme lucht zou ontsnappen. Alleen de geur was anders. Een zoetwater-aquarium rook naar een mengeling van ochtendadem en herfstbladeren, de geur van de couveuse leek op die van een pan gekookte aardappelen. En zo klonk het ook, met alle piepjes, als een door stoom stuiterende pannendecksel onder de afzuigkap. Het deksel bleef geopend. Nu ik mijn handen vrij had, keek ik nog eens over mijn schouder. De kamer was nog steeds leeg. Mijn broer voelde koud aan, zijn rug hard als de plastic slangetjes die er-

overheen liepen en even stug als zijn schedel, waarvan alleen de plek vlak boven zijn ogen een beetje meegaf als ik mijn vinger erop legde. Als ik wat harder drukte, zakte mijn vinger weg en voelde ik geklop. Ik stelde me voor dat daar ook zo'n slangetje liep. Of het was zijn hartslag, dat kon natuurlijk ook. Omdat hij nog geen tanden had, leken zijn kaken op die van een schildpad. Toen ik zijn oogleden een beetje omhoog schoof zag ik weer die zwarte dropkogels die me indringend aankeken. Ineens kwam er geluid uit zijn keel. Hij maakte hapbewegingen met zijn schuimende mond en ik rukte mijn handen terug maar het snoertje dat uit zijn neus kwam, had zich om de knoop van mijn mouw gewikkeld en zo trok ik hem juist naar me toe. Het glas drukte een grimas in zijn gezicht. Ineens gingen er alarmbellen af en stond pa achter me, de rook stroomde als een waterval uit zijn neus.

‘Hoe maken ze ze zo klein, hè?’ onderbrak ma me uit mijn fantasie. Met haar mouw veegde ze het condens van mijn adem van het glas. Ik had niet gemerkt dat een verpleegkundige achter haar was komen staan. Met haar blauwe plastic handen om de greep van ma's rolstoel geklemd reed ze haar een stukje naar achter, draaide haar het couveusepad in. Of ik mee wilde lopen en of ik even alleen in de wachtkamer kon blijven omdat de arts mijn vader en moeder wilde spreken.

Mijn ouders bleven lang in de kamer van de arts. Een paar keer had ik staan luisteren aan de deur die niets anders prijs gaf dan monotoon gemompel. Het krassen van pa's zippowieltje verried de toon van het gesprek. Toen uiteindelijk de deur openging, vroeg ik nergens naar. Ma

lieten we bij de couveusekamer achter en ik liep achter pa aan het ziekenhuis uit, de parkeergarage in.

Terwijl de Saab over het besneeuwde asfalt ploeterde en de tabaksrook als peper in mijn neus prikte, probeerde ik te raden achter welk raam mijn couveusebroertje stond.

Pa kuchte.

‘Ma heeft een mongool gebaard.’